

פרשת נח – הרב ברוך רוזנבלום שנת תשע"ג.

מִצְרִים אֲשֶׁר יִשְׁבְּתֶם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֵיתֶם לֹא תִלְכוּ.

שם זה הנושא המרכזי, אבל אנחנו מביאים את זה רק בגלל נקודה אחת קטנה, שאנחנו רוצים להתעכב בה בתחילת הפרשה, ובעיקר הנושא הוא, להתחבר אל הלוייתן.

ידועה לכולם השאלה שכולם שואלים, עסקנו בה כבר בשנים עברו – מדוע בחר הקב"ה להשחית את העולם דווקא ע"י עונש של מבול?

הקב"ה יכל להשחית את העולם ברגע אחד, השחתה של העולם באמצעות בור, הקב"ה יכרה בור ויכסה אותו, ונגמר הסיפור...

למה צריך שנח יבנה תיבה 120 שנה, וכולם ישאלו אותו "למה אתה בונה תיבה"? הוא יגיד להם "הקב"ה מביא מבול"... אף אחד לא חוזר בתשובה מדבריו של נח... העולם נשאר מושחת כמו שהיה... הקב"ה נותן לנח לטרוח ולהכניס אותו לתוך 'גן חיות', שוהה שם במשך שנה שלמה עד שהארץ מתייבשת... למה צריכים להשחית את העולם בצורה כזאת שכל העולם יהיה מוצף במים?

השאלה הזאת מעסיקה רבים מהמפרשים, עסקנו בזה בעבר ולא אחזור על הדברים, נאמר בקיצור ממש:

חז"ל כותבים שהמים שירדו מהשמים והמים שבאו מהתהומות היו מים רותחים. "הקב"ה הרתיח כל טיפה וטיפה בגיהנום" (לשון חז"ל במדרש).

אומרים חז"ל – ברותחים קלקלו וברותחים נענשו.

יש על זה מאמר שלם של הרב גורדון, אולי נעסוק בזה פעם. כי זה תלוי מה נעשה שם בגיהנום, אני לא נכנס לזה כי זו לא הסוגיה שלנו עכשיו, אנשים יושבים פה עכשיו בתוך 'גן-עדן' ולומדים תורה... להתחיל להסביר להם מה נעשה עכשיו בגיהנום, חבל להוציא אותם מה'גן-עדן' בשביל זה ☺.

כרגע, מה שנוגע אלינו, זה תוצאת המבול שהקב"ה כיסה את כל העולם במים, והשאלה היא – מה המטרה של זה?

בספרי הקבלה, האר"י הקדוש כותב, שהקב"ה טיהר את העולם במקווה, ירדו המים במשך ארבעים יום, שזה כמו 40 סאה שיש במקווה, כשאתה רוצה לטהר משהו אתה מטביל אותו במקווה, כך הקב"ה רצה לטהר את העולם, ואפילו ההרים הגבוהים כוסו במים, כך שהכל הוטבל במעין 'מקווה' והכל יצא משם טהור.

אלו דברים שכתובים בספרי הקבלה, בעיקר בדברי האר"י הקדוש שמדבר על זה בהרחבה.

* **שאלה מהקהל:** איך עוג מלך הבשן היה מסביב לתיבה?

תשובת הרב: חז"ל כבר עונים על זה, שהמים מסביב לתיבה היו קרים, אחרת המים היו מתיכים את הזפת שמחוץ לתיבה. זה נאמר גם לגבי ה'ראס' (חיה מסויימת שניצלה מהמבול).

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת נח שנת תשע"ג.

בשבוע שעבר, במהלך פרשת אחת, עברנו על פני 1536 שנים. המבול היה בשנת 1656 לבריאת העולם אחרי שנח בנה את התיבה במשך 120 שנה {רש"י פ"ו, י"ד}, ובסוף פרשת בראשית נאמר בתורה {בראשית ו, ו} **וַיִּנְחַם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְּעַצֵּב אֵל לִבּוֹ: {ז} וַיֹּאמֶר ה' אֲמַחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרַאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי נַחֲמָתִי כִּי עָשִׂיתִם: {ח} וְנָח מָצָא חֵן בְּעֵינֵי ה',** בשבת הזו בע"ה, נקרא בתורה פר' נח, על בניית התיבה של נח ובמבול שהביא הקב"ה על העולם.

אומרת התורה {יא} וַתִּשְׁחַת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹקִים וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ חָמָס: {יב} וַיֹּרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דְּרָכָו עַל הָאָרֶץ: {יג} וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים לְנֹחַ קָץ כָּל בָּשָׂר בָּא לִפְנֵי כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם וְהִנֵּי מִשְׁחִיתִם אֶת הָאָרֶץ.

אנחנו רוצים בע"ה להמשיך היום עם הנושא שהתחלנו בו בשבוע שעבר, נושא הלוייתן, אבל כדי שלא נדלג נזכיר משהו מפרשת השבוע ונתחבר איתו אל הלוייתן, כי יש קשר בין הלוייתן לפרשת השבוע.

ידוע לכולם, שהחטא שבגיניו בא חורבן על העולם, היה חטא העריות. חז"ל אומרים לנו שהעולם כולו התדרדר לדברים נוראים ביותר שהיו בדור ההוא. יש הרבה מדרשי חז"ל על זה ובעיקר בבראשית רבה {פרשה כ"ו}.

אומרים חז"ל, שההשחתה הגיעה לדרגות כאלה, עד שבני-האדם נישאו גם לבהמות וגם לזכרים.

לשון המדרש {בראשית רבה, פרשה כו, אות ה} - רַבִּי הוּנָא בְּשֵׁם רַבִּי אֱמִר דּוֹר הַמַּבּוּל לֹא נִמְחוּ מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁכָּתְבוּ גִמְמוּמִסִּיות לְזָכֶר וּלְבִהמָה כתבו כתובה לזכרים ולבהמות.

אומרת הגמרא {מסכת חולין צב, ב} – בין הקבלות שקיבלו עליהם בני נח, היו שאין כותבין כתובה לזכרים ואחת שאין שוקלין בשר המת במקולין ואחת שמכבדין את התורה.

אלו חלק מהקבלות שקיבלו עליהם בני נח, כתוצאה מהמבול שירד על העולם.

ממשיך המדרש ואומר - אֱמִר רַבִּי שְׁמַלְאִי בְּכָל מְקוֹם שֶׁאֵתָה מוֹצֵא זָנוֹת, אֲנִידְרֹלוּמוּסִיא בָּאָה לְעוֹלָם וְהוֹרֶגֶת טוֹבִים וְרָעִים. ברגע שיש את חטא העריות, הקב"ה מסלק את שכנינו מהעולם, רַבִּי עֲזַרְיָה וְרַבִּי יְהוֹדָה בֵּר רַבִּי סִימּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי אָמַר, עַל הַכֹּל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵאִידִי אִפּוּ חוּץ מִן הַזָּנוֹת, מֵאִי טַעֲמָא וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹקִים וְגו', וּמָה כָּתִיב בְּתִרְיָה {בראשית ו, ז}: וַיֹּאמֶר ה' אֲמַחֶה אֶת הָאָדָם...

יוצא מכאן, שהחטא שהביא את החורבן על העולם, היה החטא של העריות.

אפשר להאריך הרבה על הנושא הזה ... עיקר הנושא נמצא בפרשת אחרי-מות, שם נאמר {ויקרא יח, ג} **כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ**

כותב ר' חיים ויטאל – היסודות שמפעילים כל אחד ואחד מבני האדם, אלה ארבעת היסודות שנקראים ערמ"א.

בספרו הוא מרחיב ומסביר כיצד כל מידה של האדם מתופעלת ע"י כל אחת מארבע היחידות האלה.

למשל, מידת העצלות באה מיסוד העפר, היות ונאמר **[בראשית ג, יט] כי עפר אתה ואל עפר תשוב**, היסוד שלו הוא עפר, הוא אפרורי, הוא כבד. מידת הכעס באה מיסוד האש. הדיבורים האסורים, כגון שקר, לשון הרע, רכילות באים מיסוד הרוח. יצר התענוגות, הרצון לגזול והתאוה לעריות באים מיסוד המים. כך כותב ר' חיים ויטאל.

ידוע מה שכתבו רבותינו בעלי המוסר, ואמרו שכל הענין של מידות, נקרא בשם מידות, כי כל מידה צריך לקבל אותה במידה, בכמות מסויימת. לכן היא נקראת בשם מידה. למה בשם מידה ?

כי כל טבע שיש באדם הוא נצרך לעולם. המידה הכי גרועה והכי טובה, כולם נצרכים במידה. גם הענווה, שהיא מידה טובה יותר מכל המידות הטובות **[אגרת הרמב"ן]**, אומרים חז"ל, שכל תלמיד חכם צריך שתהיה בו שמינית שבשמינית גאוה. אי אפשר להיות בסף הכי נמוך, למרות שכתוב על משה רבינו שהיה עניו מכל אדם, אבל כל דבר נצרך במידה והמידות נצרכות לכל דבר ודבר.

אם המידה הזאת מוצפת, כלומר שיש יותר מידי מן המידה הזאת, זה גורם שהמידה הזאת נעשית מידה מגונה.

כל דבר נצרך לעולם... תאוות האכילה, היא תאוה מאוד לא טובה, אבל אוי ואבוי למי שאין לו תיאבון, מיד צריכים לקחת אותו לרופא.

למה צריך לקחת אותו לרופא !! תשמח ! הוא לא יאכל, יוריד 40 קילו, ייראה בונבונירה ☺

תיאבון הוא דבר מבורך, אבל רק כשהוא קיים במידה. אם יש לך הצפה, זה לא דבר טוב. כל מידה ומידה צריכה להיות במידה שלה.

אם ככה, אומרים רבותינו יסוד נפלא – הקב"ה ברא את היצירה שנקראת מים, שהיא מקור התאוות, ממילא הרצון לתאוות הוא דבר טוב כשהוא נעשה במידה, כי הוא נצרך לקיום העולם, אבל אם המידה הזאת של מים, באה בהצפה, שזה מה שהיה בדור המבול, שנאמר **כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דְּרָכָו עַל הָאָרֶץ**, כל העולם השחית את דרכו... ברגע שמידת המים באה בהצפה, אז במידה כנגד מידה הקב"ה הציף את העולם.

כשמידת המים באה במידה כמו שצריך, הקב"ה מוריד במידה מסוימת גשם, אבל אם החמדה הזאת שנקראת חמדה – תאוה לעריות נמצאת במידה מוגברת, כמו בדור המבול, הקב"ה כנגד זה מביא מים במידה מוגברת ומציף את העולם במים.

כך מבארים רבותינו מדוע העניש הקב"ה את העולם דווקא במים.

אם אלה הדברים רבותי, אנחנו רוצים לחזור לפרשת בראשית ולהגיע ללוייתן. ואם אתם שואלים אותי מה הקשר לפרשת נח,

ישנה תשובה נפלאה, שמובאת בשם **הבית יוסף**, זה לא כתוב בספריו אלא מובא משמו, בדרשות של רבנים מתקופתו של **הבית יוסף**, כדי להבין מה כתוב שם אנחנו צריכים להקדים את ביאורו של **הלב אליהו** לדברים.

כתוב בחז"ל שכל העולם הושחת. לא רק בני האדם השחיתו את דרכם, השפעת ההשחתה של בני האדם חלחלה גם אל הבהמות והעופות, ולא רק שהם השחיתו את דרכם, כפי חז"ל אומרים – הולך לו הכלב אצל הזאב... הולך לו הכלב אצל הטווס... ההשפעה של קלקול העולם התדרדר עד כדי כך, שהגיע גם אל השחתת הצמחים !

אומרים חז"ל, שאדם היה שותל מלפפונים, היו יוצאים לו קישואים... שם תירס, יוצא לו קולורבי. איום ונורא, מרוב השחתת האדם גם טבע העולם הושחת.

אם אתה רואה שגם הצמחים השחיתו את דרכם, פירוש הדבר, שהאוירה היתה עכורה, כמו שרבותינו אומרים – כיון שהאדם מתעלה הוא מעלה את כל העולם איתו, וכיון שהאדם מתדרדר הוא מדדר את כל העולם איתו, וכך היה !

ר' אליהו לאפיאן בספרו, מבאר עפ"י זה יסוד נפלא עם סיפור :

הוא מספר שבעיר מסוימת, שהיה גר בה בצעירותו, כמדומני לומז'ה, היה בית חולים מאוד משונה – אדם שהיה נכנס לבית החולים עם מחלה אחת, היה יוצא משם לאחר שבוע עם שלוש מחלות... היה שם מבצע 1+2 ☺

כל הרופאים ניסו לברר ולדעת את פשר הדבר, הביאו מומחים מוינה והחליטו שלבית החולים הזה אין תקנה. למה ?

היות ובית החולים היה עשוי מעץ וכל החיידקים היו נדבקים בקירות העץ, החולים היו מקבלים אנטיביוטיקה, אבל הקירות לא היו מקבלות אנטיביוטיקה והחיידקים שנשארו שם בקירות הדביקו את החולים...

אמרו המומחים מוינה שאין שום ברירה, צריכים לקבור את בית החולים הזה מתחת לאדמה ולבנות אחד חדש.

אמר ר' אליהו לאפיאן – זה מה שהיה בדור המבול, כל העולם השחית את דרכו ולא היה לעולם הזה שום תיקון, האדמה, המים, האוויר, כולם נדבקו משחיתות האדם ולא היתה ברירה אלא להשמיד את כל העולם ולהתחיל אותו מנקודת אפס.

בא מרן הבית יוסף ואומר – היות והאוויר היה עכור, היה צורך לטהר אותו, וכדי לטהר אוויר צריכים להביא מים.

כשמכניסים מים לתוך כלי האוויר תמיד יוצא החוצה, כי מים דוחים את האוויר. הקב"ה רצה לטהר את האוויר בעולם ולכן היה חייב למלא אותו במים, להציף אותו עד המקום שהיה אחרית האוויר, וע"י זה האוויר העכור הסתלק למעלה. כך מובא בשם **מרן הבית יוסף**.

תירוץ שלישי שכבר עסקנו בו בעבר, רק נזכיר אותו, הוא היסוד הגדול שכותב ר' חיים ויטאל **[שערי קדושה]**, שהאדם מורכב מארבעה יסודות, שנקראים **ערמ"א** – עפר, אש, רוח, מים.

בשבוע שעבר דברנו על שני יסודות שהאדם מורכב מהם, העפר והמים, הוא מוסיף לזה גם אש ורוח.

אם ככה, נשאלת השאלה – למה התורה כותבת 'ויברא' בשני יצורים, האדם והלוויתן, שלכאורה אין להם דמיון ואין מה שמקשר ביניהם?

עפ"י זה הסברנו מה שאנחנו שרים בזמירות בפיוט של 'מנוחה ושמחה' **תנין ואדם וחית ראמים**.

שאלנו – למה **תנין ואדם וחית ראמים**? הסדר היה צריך להיות **תנין וחית ראמים**, ואח"כ **אדם**, האדם הוא אחרון למעשה בראשית, כך אומרת הגמרא במסכת סנהדרין.

הסברנו את זה, כיון שבשניהם נאמר לשון **ויברא**... הפייטן מחבר את שני הדברים שנאמר בהם **ויברא**.

לכן כתוב **ויברא אלקים את-התנינים הגדלים**, ו- **ויברא אלקים את האדם**, שניהם יש להם בריאה משותפת, אבל המלבי"ם שואל - מדוע? מה מונח בזה?

עונה המלבי"ם תשובה - כל בריאה של "יש מאין", כתוב **ויברא**, וכל דבר שהוא "יש מיש", כתוב **ויאמר** **אלקים יהי אור ויהי אור... ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים... ויאמר אלקים יהי מארת ברקיע השמים**... זו בריאה של "יש מיש". היה כבר בעולם משהו והקב"ה אמר למה שהיה, שיצא דבר אחר.

ולכן בראשית הבריאה, אומר המלבי"ם, כתוב **"בראשית ברא אלקים"**, כי לא היה כלום והקב"ה ברא יצירה של "יש מאין".

ממשיך המלבי"ם – בשני יצירות גם היה "יש מאין", האדם והתנינים, תנן בגודל הזה צריך לברוא, כי לא היה בכוח המים להוציא נברא כזה (וכן תמצאו בספורנו, אותם מילים), לכן כתוב **"ויברא אלקים את-התנינים הגדלים"**, וכן האדם, לא היה נברא אחר קודם לכן שנפח בו הקב"ה נשמה. זה היה משהו חדש שצריך לברוא.

הבריאה הראשונה שנפח בא הקב"ה נשמה, היה האדם, היות וכך, כתוב בו **"ויברא אלקים את האדם"**, כי כל בריאה שלא היתה קודם, זה בריאה של "יש מאין", נאמר בו **ויברא**. תירוצו הנפלא של המלבי"ם.

עמדנו על עוד נושא אחד, ומכאן ואילך נוכל להמשיך ולהעמיק:

בספר **אוהל משה**, הוא מנסה לחבר בין שני הנבראים האלה, ואני חושב שיש בדבר עמקות נפלאה.

ידוע לכולם, שהטרגדיה הראשונה בתבל היתה של הלויתן. ביום שהקב"ה ברא את הלויתן ובת זוגו, באותו יום לקחו לו אותה. הוא לא זכה לחיות איתה אפילו רגע.

הזכר כבר אלמן 5773 שנה, עפ"י החשבון של השנה הזאת, הוא חי לבד. למה לקחו לו את הנקבה?

"מלחו אותה לצדיקים לעתיד לבוא".

חז"ל בגמרא שואלים – למה לא מלחו את הזכר והשאירו את הנקבה?

ואומרים – כי המעדן שנקרא "דג הלויתן", הוא יותר טעים בתור נקבה מאשר זכר.

קודם כל, הלויתן בעצמו 'נוסע' במים, חוץ מזה, בסוף הפתיחה שנאמר עכשיו אנחנו נתחבר לנח בע"ה, נראה כמה שנצליח לסגור את הקצוות, שלב אחר שלב להגיע לזה.

ברשותכם נסקור בקצרה את מה שדיברנו בשבוע שעבר ונחזור לנקודה שבה עצרנו:

פתחנו בשאלה ששואל המלבי"ם – מדוע נאמר בתורה על שני דברים בריאה?

נאמר בתורה בריאה לגבי הלויתן, שנאמר {א, כא} **ויברא אלקים את-התנינים הגדלים**, הדבר הנוסף הוא שנאמר {א, כז} **ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים ברא אתו**.

המקום הראשון שמופיע לשון של בריאה, הוא **"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"**.

שואל המלבי"ם – מהי נקודת החיבור של הלויתן והאדם שבהם מופיעה המילה 'ברא'?

השאלה יותר קשה, משום שלא מצאנו נקודת חיבור עם דגים.

אם הקב"ה היה כותב **"ויברא אלקים את הבהמות"**, הייתי מבין. יש נקודת חיבור בין הבהמה לאדם – הבהמה נבראה מהעפר והאדם נברא מהעפר.

אין לנו שום חיבור אל הדג, הדג נברא מן המים והוא לא מתחבר אלינו בשום צורה, למה?

כי הגמרא אומרת {מסכת חולין כז, ב} - **דרש עובר גלילה בהמה שנבראת מן היבשה הכשרה בשני סימנים, דגים שנבראו מן המים הכשירין בולא כלום, עוף שנברא מן הרקע הכשרו בסימן אחד**...

הבהמה שנבראה כולה מן העפר, צריכה שחיטה של שני סימנים, כי עפרורית כולה, לכן היא צריכה שחיטה של רוב שני סימנים. העוף שנוצר ממים ביחד עם אדמה, צריך שחיטה של סימן אחד, בחלק שנקרא עפר. החלק של העוף שבא מן המים, לא צריך שחיטה. דגים שנבראו כולם מן המים, לא צריכים שחיטה בכלל, אסיפתן זוהי שחיטתן.

עפ"י זה הסברנו, שהאדם מחובר הכי הרבה לעוף, כי גם האדם עצמו נברא משני חלקים – מעפר וממים, כמו שכתוב במדרש {ויקרא רבה, פרשה כט, אות א} - **בשעה ראשונה עלה במחשבה, בשניה נתעץ עם מלאכי השרת, בשלישית נס עפרו, ברביעית גבלו... מה זה גבלו?**

בשעה הרביעית, לקח הקב"ה עפר ומים, עשה אותם בוך, מהבוץ הזה עשה את האדם. עפ"י זה מסבירים רבותינו, למה האשה מצווה בהפרשת חלה, כי הפרשת חלה היא מעין מה שנעשה בבריאת האדם. היא כיבתה חלתו של עולם, לכן היא מדליקה נרות שבת.

מה זה 'חלתו של עולם'?

כמו שבצק עושים מקמח ומים, חוזרים לנקודת ההתחלה. כמו שהקב"ה השתמש בעפר ומים, באותו תהליך משתמשים גם בהפרשת חלה, לכן האשה שכיבתה חלתו של עולם, היא זו שנצטוותה על הפרשת חלה.

לפי זה, החיבור של האדם הוא עם העוף, לא עם הדגים.

אומר הספר אוהל משה דבר נפלא - ויברא אלקים את-

התנינים, ויברא אלקים את האדם, בשניהם נאמר בריאה. דע לך, כמו שמצאת שתכלית הלויתן נברא לצורך אחד, אין לנו ולא תהיה לנו שום הנאה מהלויתן רק לעתיד לבוא. כרגע, 5773 שנה, אין לנו שום הנאה ממנו.

אז למה הם נבראו ?

הם נבראו לצורך עולם הבא, זו תכלית הבריאה שלהם. הנקבה נלקחה מיד לעולם הבא, שם היא מלוכה לצדיקים לעתיד לבוא, והזכר יבוא בסוף וישלם את המחיר שלו במאבק עם שור הבר. גם הוא יעלה מן העולם, וגם הוא יהיה למאכל לצדיקים לעתיד לבוא.

אומר הספר אוהל משה - אם ללויתן אין קשר עם העולם הזה, גם לאדם אין שום חיבור עם העוה"ז. תכלית האדם היא למען העולם הבא.

ויברא אלקים את-התנינים, ויברא אלקים את האדם - שניהם למטרה אחת, עולם הבא.

אני רוצה להוסיף על מה שאמרנו בשבוע שעבר, ואני חושב שזה מה שכתוב כאן:

ראיתי במפרשים שמשווים את הנקודה הזאת, של האדם והלויתן, לנקודה מאוד מעניינת, והספר אוהל משה רומז לזה, אבל אני חושב שזה הרבה יותר עמוק.

יש מקרים, ה' יצילנו, של ילדים שבאים לעולם, וברגע שהם באים לעולם הם מסתלקים מן העולם. ישנם כאלה שמסתלקים אחרי יום, ישנם אחרי חודש, ישנם כאלה שזה מוות בעריסה, ל"ע. האמא סחבה את העובר ברחמה, נולדו... וכבר הם לא פה.

כל אחד שואל - ריבונו של עולם, תשעה חודשים לשאת עובר, ללדת אותו, הוא חי שבוע שבועיים ונפטר מן העולם, מה התכלית של זה ???

התשובה של זה היא - לויתן.

הנה לך לויתן, שעה אחרי שהוא נברא, הוא כבר לא פה. מה העניין של זה ?

דבר נפלא כתוב כאן, כמדומני שלא הזכרנו את זה בשבוע שעבר:

ידוע לכולם מה שאמרה מרים הקטנה לאביה עמרם, בשעה שגזר פרעה 'כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו'.

מספרת הגמרא {מסכת סוטה יב, א} - תנא עמרם גדול הדור היה כיון שראה שאמר פרעה הרשע כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו אמר לשוא אנו עמלין עמד וגירש את אשתו עמדו כולן וגירשו את נשותיהן אמרה לו בתו אבא קשה גזירתך יותר משל פרעה שפרעה לא גזר אלא על הזכרים ואתה גזרת על הזכרים ועל הנקיבות פרעה לא גזר אלא בעוה"ז ואתה בעוה"ז ולעוה"ב פרעה הרשע ספק מתקיימת גזירתו ספק אינה מתקיימת אתה צדיק בודאי שגזירתך מתקיימת.

נולד בעולם הזה ונפטר, יש לו כיסא לעולם הבא. מי שלא עובר בעולם הזה, אין לו מקום בגן-עדן.

אומרת לו מרים, שווה שאישה תביא ילד לעולם ויזרקו אותו אח"כ למים, כי בזה שהוא כבר בא לעולם הזה, יש לו כסא בעולם הבא.

לוקחים את הלויתן ומיד שמים אותו בעולם הבא, אומרים חז"ל - התכלית שלו היא להיות מאכל לצדיקים לעתיד לבוא. כאן מונח גם המענה לאדם שבא לעולם לזמן קצר ומסתלק, הוא זוכה לכיסא בעוה"ב.

דע לך, שכל ביאתך לעולם הזה, הוא למען העולם הבא !

עפ"י זה, ראיתי פעם בן-יהודע, שמסביר גמרא, במסכת חגיגה :

כתוב בגמרא {מסכת חגיגה ג, א}, על מצות הקהל.

אומרת התורה, שצריכים לבוא אנשים, נשים וטף.

שואלת הגמרא - אם אנשים ונשים באו, טף למה באו ? כדי לתת שְׂכָר לְמַבְיְאֵיהֶם.

כולם מבארים את שאלת הגמרא מאוד פשוט - אם כתוב בתורה שאנשים ונשים באים, אז מה רצית !! בטח שהילדים יבואו ! איפה ישאירו אותם !!

אלא, אמר הקב"ה - אני יודע שאתה מביא את הילדים !

למה התורה כותבת את זה ?

כדי לתת שְׂכָר לְמַבְיְאֵיהֶם ! אני רוצה שיהיה לך מצוה כשאתה מביא אותם.

אם ככה רבותי, אני רוצה להביא דבר שמביא הבן-יהודע :

הבן יהודע אומר שכאן מונחת השאלה, שרח"ל, כשהורים מאבדים תינוק, והתינוק הזה נפטר לאחר זמן מועט, הם שואלים את עצמם - ריבונו של עולם, נתת לנו ילדים כדי לחנך אותם, למה להביא ילדים לעולם ואתה לוקח אותם מיד, למה הם באו ???

"לתת שְׂכָר לְמַבְיְאֵיהֶם" - זו התשובה.

זה השכר שהקב"ה יתן להורים שזכו להביא ילד לעולם, על הזכות שהם נתנו לאותה נשמה להגיע לעולם הבא, זה הלימוד מהלויתן - הגיע לעולם ומיד מלחו אותו לצדיקים לעולם הבא. לומר לך, אם חס וחלילה קרה שילד הגיע לעולם ונלקח מיד, זה כדי לתת לו את השכר לעולם הבא, ולהוריו את השכר על שנתנו לו את הזכות הזאת.

אם ככה, אומר הספר אוהל משה יסוד נפלא - שתי הבריאות האלה, הלויתן והאדם, יש להם תכלית אחת - להגיע לעולם הבא.

אלה הדברים משבוע שעבר. הוספנו את נושא השירה של הלויתן, "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו". הסברנו מה הקשר, אין צורך לחזור על הדברים.

מהנקודה הזאת בע"ה, אני רוצה להמשיך ולפתח את הדברים :

אומר המדרש {ויקרא רבה, פרשה י"ג, אות ג} - אָמַר רַבִּי יוֹדֵן בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן כָּל בְּהֵמוֹת וְלוֹיִתָּן הֵן קִנְיָנִין שֶׁל צְדִיקִים לְעֵתִיד

רחמים שלישיות יושב זון את כל העולם כולו מקרני ראמים
עד ביצי כנים רביעיות יושב ומשחק עם לויטן שנאמר
{תהלים קד-כו} לויטן זה יצרת לשחק בו אמר רב נחמן בר
יצחק עם בריותיו משחק ועל בריותיו אינו משחק אלא אותו
היום בלבד א"ל רב אחא לרב נחמן בר יצחק מיום שחבר בית
המקדש אין שחוק להקב"ה... ברביעיות מאי עביד יושב
ומלמד תינוקות של בית רבן תורה שנאמר {ישעיה כח-ט} את
מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה גמולי מחלב עתיקי משדים
למי יורה דעה ולמי יבין שמועה לגמולי מחלב ולעתיקי
משדים. עד כאן דברי הגמרא.

שואל ר' צדוק הכהן – מה פירוש הדבר שהקב"ה משחק עם
לויטן, ולמה הוא משחק איתו דוקא בשעות האחרונות של
היום? למה אי אפשר לשחק איתו בצהריים? חוץ מזה, למה
משנחבר הבית הקב"ה לא משחק יותר עם הלויטן?

אלה שאלותיו של ר' צדוק הכהן במאמרים שלו לפורים.

אני מקריא ברשותכם מדרש {ילקוט שמעוני תהלים, פרק קל"ט,
אות תתפ"ח} – {תהלים קלט} ימים יצרו ולו אחד בָּהֶם הקב"ה
יצר ימים בשנה ויש לו יום אחד.

בתנא דבי אליהו כתוב, שהיום הזה הוא יום הכיפורים,
במדרש כאן כתוב שהיום הזה הוא שבת.

אני מקריא בפניכם את המדרש, שימו לב לרצף של המדרש –
ימים יוצרו. ברא הקב"ה ימים וברר לו אחת מהם, ואי זה
אמר ר' לוי זה יום השבת. ברא שנים וברר לו אחת מהן זו
שביעית, שנאמר {ויקרא כה, ב} וְשַׁבְתָּהּ הָאָרֶץ שְׁבַת לָהּ.
ברא שמיטות וברר לו אחד מהם זה יובל, שנאמר {ויקרא כה,
י} וְקִדְשָׁתָם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה. ברא בהמות וברר לו
אחת מהן זו בהמות בהררי, שנאמר {תהלים נ, י} כִּי לִי כָל
חַיָּתוֹ יַעַר בְּהֵמוֹת בְּהָרֵי אֶלְפֵי. ברא עופות וברר לו אחד מהם זו
זיו שדי, {תהלים נ} וְזִיז שְׂדֵי עֲמָדִי. ברא דגים וברר לו אחד
מהם זה לויטן, שנאמר {תהלים קד} לִוְיָתָן זֶה יִצְרָתָהּ לְשִׁחַק
בּוֹ. ברא מדבריות וברר לו אחד מהם זה מדבר סיני. ברא הרים
וברר לו הר סיני, שנאמר {תהלים סח} הִקְרַח חֲמֹד אֲלֵקִים
לְשִׁבְתּוֹ. ברא ארצות וברר לו אחת מהן זו ארץ ישראל, שנאמר
תמיד עיני ה' אלקיך בה. ברא רקיעים וברר לו אחד מהם,
שנאמר {תהלים סח} סֻלוֹ לָרֶכֶב בְּעָרְבוֹת בִּיָּה שָׁמוֹ. ברא אומות
ברר לו אחת מהן, שנאמר {דברים יד, ב} וּבָחַר בְּחַר ה' אֱלֹהֶיךָ
לְהִיטוֹת לוֹ לְעַם סֻגְלָה. ברא שבטים וברר לו אחד מהם זה שבט
לוי, שנאמר {ש"א ב, כח} וּבָחַר אוֹתוֹ מִכָּל שְׁבֵטֵי יִשְׂרָאֵל לִי
לְכֹהֵן. {תהלים קלט} וְלִי מִה יִקְרוּ רַעֲיָה אֶל-ל, עשרה דברים
נקראו יקרים.

הקב"ה ברא את העולם והמדרש מונה עשרה דברים שהקב"ה
מחבב. מהם הדברים?

הוא מחבב את השמיטה, הוא מחבב את השבת, הוא מחבב את
היובל, את הר סיני, את מדבר סיני, מחבב את ישראל, מחבב
את שבט לוי, מחבב מהדגים את הלויטן, מהבהמות אומות
הבהמה מהררי אלף ומהעופות את זיו שדי.

כל אחד שקורא את המדרש הזה מבין, שהקב"ה בחר את
השבת, שנאמר כִּי בּוֹ שְׁבַת מִכָּל-מְלָאכָתוֹ, וכל השביעין חביבין,
לכן הוא מחבב גם את השמיטה, והוא מחבב משבעים אומות
את עם ישראל, כי הגורל של עם ישראל נפל בגורלו כפי שמובא
בחז"ל.

לְבֹא המלחמה האחרונה שתהיה בין שור הבר, שהוא מה שנקרא
בלשון חז"ל 'בהמות בהררי אלף' [הבהמה הזאת אוכלת עשב של אלף
הרים בכל יום (רש"י), והקב"ה מצמיח מחדש את האלף הרים בכל
לילה, כדי שיהיה לבהמה הזאת מה לאכול, וחז"ל אומרים (מסכת
ב"ב עד ע"ב, עה ע"א) שהקב"ה עיקר גם את הזכר וגם את הנקבה, כי
אם יתרבו לא יהיה קיום לעולם] בסוף תהיה מלחמה סופית
ואחרונה, בין הלויטן הזכר, לשור הבר וְכָל מִי שֶׁלֹא רָאָה קִנְיָגִין
שֶׁל אֲמוֹת הָעוֹלָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, זֹכֶה לְרֹאשׁוֹתָהּ לְעוֹלָם הַבָּא. אסור
לראות מלחמות של בעלי חיים בעולם הזה, כך אומרת הגמרא (מסכת
עבודה זרה) כי זה מושב לצים.

מובא ברמ"א {סימן שט"ז, ב} - וַיֵּשׁ אֲוִמְרִים דָּאף בַּחַל אֲסוּר
לְצוּד בְּכָלֵבִים, מִשּׁוּם מוֹשֵׁב לְצִים.

כותב המשנה ברורה, שמי שעושה ציד כזה, לא זוכה לשבת
בסוכת עורו של לויטן.

אומרים חז"ל - וְכָל מִי שֶׁלֹא רָאָה קִנְיָגִין שֶׁל אֲמוֹת הָעוֹלָם
בְּעוֹלָם הַזֶּה, זֹכֶה לְרֹאשׁוֹתָהּ לְעוֹלָם הַבָּא.

איזה קניגין?

שור הבר ילחם עם הלויטן וזו מלחמה שהצדיקים יזכו
לראותה.

ממשיך המדרש ואומר - בַּיָּצֵד הֵם נִשְׁחָטִים, בְּהֵמוֹת נוֹתֵץ
לְלִוְיָתָן בְּקִרְיָנוֹ וְקוֹרְעוֹ, וְלִוְיָתָן נוֹתֵץ לְבֵהמוֹת בְּסִנְפִירָיו וְנוֹחֲרוֹ.
וְחֻכָּמִים אֲוִמְרִים זֶה שְׁחִיטָה כְּשֶׁרָה הִיא, וְלֹא כִּדְ תִנְיִן הַכֹּל
שׁוֹחֲטִין וּבָלֵל שׁוֹחֲטִין וְלְעוֹלָם שׁוֹחֲטִין חוּץ מִמַּגֵּל קֶצֶר,
וְהַמְּגֵרָה, וְהַשָּׁנִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵן חוֹנְקִין.

אומרת הגמרא {מסכת ב"ב עד ב, עה א} - כִּי אֵתָא רַב דִּימִי א"ר
יונתן עתיד גבריאל לעשות קניגיא עם לויטן גבריאל יבוא וילחם
עם הלויטן שנאמר {איוב מ-כה} הַתְּמִשׁוּךְ לִוְיָתָן בַּחֲכָה וּבַחֲבַל
תִּשְׁקִיעַ לְשׁוֹנוֹ וְאֶלְמֵלָא הַקַּב"ה עוֹזְרוֹ אֵין יִכּוֹל לוֹ.

בא ר' צדוק הכהן מלובלין ושואל שאלה – למה דוקא גבריאל
ולא מיכאל?

שאלה נוספת שהזכרנו בשבוע שעבר – לא כתוב בשום מקום
שיש שאריות מבשר שור הבר, שור הבר נותנים לצדיקים ולא
נשאר ממנו שאריות.

שואל המדרש – מה קורה אם נשאר רזרבות?

אומרים חז"ל – מוכרים את זה בשווקי ירושלים, ומי שמגיע
לו יקבל צלצל מן הלויטן, מי שלא מגיע לו צלצל יקבל תכשיט
מהעור שלו, ואומרת הגמרא, ששימו את עורו על שערי
ירושלים, ועורו מבהיק מקצה העולם ועד סופו.

כדי להבין מה מונח כאן, אני רוצה להיכנס קצת יותר לעומק
בדברי מדרש נוסף שמופיע בתהלים תתפ"ח.

לפני זה נביא רק עוד הערה אחת שמבא ר' צדוק הכהן, על
גמרא {מסכת עבודה זרה ג, ב}:

אומרת הגמרא {מסכת עבודה זרה ג, ב} - אִמֹר רַב יְהוּדָה אָמַר
רַב שְׁתִּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת הוּא הַיּוֹם שֶׁלֹשׁ הָרָאוֹנוֹת הַקַּב"ה
יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שְׁנִיּוֹת יוֹשֵׁב וְדָן אֶת כָּל הָעוֹלָם כּוֹלּוֹ כִּיּוֹן
שְׂרוּאָה שֶׁנִּתְחַיֵּב עוֹלָם כְּלִיָּה עוֹמֵד מִכְסָּא הַדִּין וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא

אני מקריא קטע אחד שקשור אלינו – ר' טרפון אומר, ממונה היה אותו הדג לבלוע את יונה מששת ימי בראשית, שנאמר {יונה ב, א} וַיִּמָּן ה' דָּג גָּדוֹל לִבְלֹעַ אֶת יוֹנָה. נכנס בפיו כאדם שהוא נכנס בבית הכנסת הגדולה, ועמד.

תעשו חשבון מה גודל הדג, אם יונה עומד בתוכו !

נשאלת השאלה – איך ידע יונה מה הולך בחוץ ?

ממשיך המדרש ואומר – והיו שתי עיניו של דג כחלונות אפומיות מאירות ליונה.

כותב הרד"ל – ב' עיניו כחלונות אפומיות וכו'. ע"ל פמ"ב שעיקר ביאור המילה חלונות שבהן לוחות של זכוכית מאירות כעין שלנו, ובזהר בשלח [שם] אמרו תרין עינוי כו' מנהרין כשמשא. הכוונה לוחות של זכוכית ודרך זה הוא יכל לראות מה הולך בחוץ.

רבי מאיר אומר, מרגלית אחת היתה תלויה במעיניו של דג, מאירה ליונה כשמש הזה שהוא מאיר בצהרים, ומראה לו כל מה שבים ובתהומות, ועליו הכתוב אומר {תהלים צז, יא} אִזְרַע לַצִּדִּיק. אמר לו הדג ליונה אין אתה יודע שבא יומי להאכל בפיו של לוייתן. אמר לו יונה הוליכני אצלו. הביא אותו למקום ששם נמצא הלוייתן... אמר יונה ללוייתן בשבילך ירדתי לראות מקום מדורך, שאני עתיד ליתן חבל בלשוניך ולהעלותך ולזבוח אותך לסעודה הגדולה של צדיקים ...

כאן בא המדרש ומביא דבר פלא – הראהו יונה ללוייתן חותמו של אברהם, אמר הבט לברית תראה שאני מהול. וראה לוייתן וברח מפני יונה מהלך שני ימים ... עד כאן דברי המדרש.

מה זאת אומרת שהוא ברח מהלך שני ימים ?

כותב הרד"ל – וברח מפני יונה מהלך שני ימים. עי' מש"ל ר"פ אות י"ד. וכאן י"ל שב' ימים הם רמז ליומו של הקב"ה שהן אלף שנה, לומר שברח ממנו עד זמן אלף הששי שאז הוא עתיד להעלותו כמ"ש בס"פ, כי יונה היה בימי אלף הרביעי. סיום העולם וסעודת הלוייתן לצדיקים תהיה בסיום האלף השישי. אז מה נשאר ? עוד 2000 שנה.

יומו של הקב"ה אלף שנים. באותו רגע שהלוייתן ראה שיונה עתיד לתפוס אותו, ברח מהלך שני ימים – "יש לך עוד 2000 שנה, עד שיאכלו אותי !!!"

אמר יונה לדג – הרי הצלתיך מפיו של לוייתן, הראני כל מה שבים ובתהומות אני רוצה טיול במקומות הקדושים ☺. והראהו נהר גדול של מימי אוקינוס, שנאמר {יונה ב, ו} תִּהְיוּם יַסְבִּינִי. והראהו ים סוף שעברו בתוכו ישראל, שנאמר {שם} סוּף חֲבוּשׁ לְרָאשִׁי. והראהו מקום משברי ים וגליו יוצאים ממנו, שנאמר {שם, ד} כָּל מִשְׁבְּרֵיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עֲבְרוּ. והראהו עמודי ארץ ומכונניה, שנאמר {שם, ז} הָאֶרֶץ בְּרַחֲמֶיךָ בְּעֵדֵי לְעוֹלָם. והראהו גיהנום, שנאמר {שם} וַתַּעַל מִשְׁחַת חַיִּי ה' אֱלֹהֵי. והראהו שאול תחתית, שנאמר {שם, ג} מִבֶּטֶן שְׂאוֹל שְׁוַעֲתִי שְׁמַעַת קוֹלִי. והראהו היכל ה', שנאמר {שם, ז} לִקְצֵבֵי הָרִים יִרְדְּתִי. מכאן אנו למדין שירושלים על שבעה הרים היא עומדת. הראהו אבן שתיה קבועה בתהומות תחת היכל ה', ובני קֶרֶח עומדים ומתפללים עליה ...

אבל מה זה השעשוע הזה, שהקב"ה משתעשע עם הלוייתן ? למה נבחר הלוייתן ?

כדי להבין את העומק בזה, נביא עוד מדרש אחד שמופיע במכילתא דרשב"י על הפסוק {שמות כ, יא} אֶת הָיִם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם.

אומר המדרש – ומדוע אומר הים בנפרד ? אם נאמר "וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם" נכלל הים בתוכו, הלא בכלל מעשה בראשית היה, אלא מגיד שיש שבח בים כנגד כל מעשה בראשית, כיצא בו אתה אומר "לִוְיָתָן זֶה יִצְרֶתָ לְשֹׁחַק בּוֹ", והלא הלוייתן היה מכלל המעשים שבים !! אלא מגיד שיש שבח בלוייתן, כנגד כל המעשים שבים.

השאלה היא – מה הוא שבח הלוייתן ?

ראיתי בספר דעת שלום על פרקי שירה, שמסביר, למה אומר הלוייתן "הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ" ?

כיון שהוא מודה לקב"ה שהוא משחק איתו.

מכל הנבראים כולם, לא כתוב שהקב"ה משחק עם מישהו חוץ מהלוייתן, אז הוא מודה לקב"ה הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ, שהוא בחר בי מכל הנבראים להשתעשע בהם.

אומר הספר דעת שלום – מה מונח כאן ? ולמה הקב"ה לא שם אותו בכיסא הכבוד ? הרי בכיסא הכבוד יש צורות של אדם, שור, אריה ונשר. ואין שם לוייתן.

אם אתה מדבר על מלכויות, שיש להם נציגות בכיסא הכבוד, אז רגל אחת צריכה להיות גם לוייתן, הוא המלך של הדגים.

ומתרחץ – היות וכל הנבראים כולם אכלו מעץ הדעת, כפי שחז"ל אומרים במדרש, שחווה נתנה לכל אחד ואחד מהנבראים לאכול מעץ הדעת. מי היחידים שלא אכלו ?

אומרים חז"ל – הדגים לא אכלו !

אם הדגים לא אכלו מעץ הדעת, מי המייצג של הדגים ?

הלוייתן. לכן הקב"ה משתעשע דווקא בו ולא באף אחד אחר. כך כותב הספר דעת שלום.

אני רוצה להקריא מדרש שמופיע בפרקי דרבי אליעזר {פרק י}, אני מקווה שבזמן שיהיה לנו נספיק להסביר אותו :

הפרק הזה מדבר על יונה הנביא.

* קראנו בהפטרות יוה"כ – מפטיר יונה. תמיד הוא נופל על יום כיפור, כי לפני יום כיפור עסוקים כולם בתשובה, אז אין כל-כך את הזמן לעסוק בו, אבל פעם אחת צריך לתפוס את ספר יונה וללמוד בו לעומק כי יש בו המון מסרים לעבודת ה'.

בפרק הזה, מספר ר' אליעזר בן הורקנוס על כל מה שקרה עם יונה, מה שלא כתוב בפסוקים בנביא. כאן הוא מגלה אוצרות שחלקם כתובים בילקוט שמעוני.

כולנו חושבים שהוא נכנס בתוך פיו של דג והוא בעצם שכב שם באלכסון כל הזמן, היה כולו מעוך, אבל המדרש לא אומר ככה.

עָלֵינוּ חֲבָרִים... יש בעלי מקרא, יש בעלי משנה, יש בעלי אגדה, יש בעלי מצוות, יש בעלי מעשים טובים, כל חבורה וחבורה באה ונוטלת חלקה.

מהשכר של הלוי, יקבלו את זה קבוצות-קבוצות. יש קבוצה של תורה, יש קבוצה של משנה, יש קבוצה של בעלי אגדה וכו'. יקבלו את זה בקבוצות.

מעבר לזה, כתוב בגמרא במסכת ב"ב, שיקבלו את השכר בסעודה, אכילת בשר הלוי. ומי שלא יקבל, עושים לו צלצל, ואם לא, עושים לו תכשיט, ואם לא, עושים לו קמיע.

אומר המהרש"א – זה השכר במצוות לעתיד לבוא, לפי ערך ה"לשמה" של המצוה. ככל שעשו את המצוה יותר לשמה, ככה יקבלו יותר שכר.

השיא, זו האכילה מבשר הלוי. מי שלא יזכה לזה, יזכה לצלצל, לתכשיט, לקמיע וכו'.

כדי להבין מה מונח כאן, אני רוצה להקדים הקדמה, שכתובה בשיטה מקובצת {מסכת ב"ק עה}:

כותב השיטה מקובצת {ספר לבנת הספיר} – לוי, הוא הסועד את הצדיקים ומחברם חיבור גמור, חיבור הגוף עם הנפש, כדתנא דבי אליהו – צדיקים שעתידים לחיות, אינם חוזרים מעפר, וזהו שנאמר **יָכְרוּ עָלֵינוּ חֲבָרִים**, קורא לצדיקים חֲבָרִים, ע"י החיבור הגמור, שמחבר בשר לוי, נשמתם לגופם. לשון **{בראשית כט, לד} הפעם יִלְוֶה אִישִׁי**.

מביא השיטה מקובצת את ספר לבנת הספיר, שהלוי הוא המחבר את הגוף והנשמה.

בא רבינו בחיי בספרו, שולחן של ארבע {פרק ד – עניני תחיית המתים} שמופיע בסוף הספר **כד הקמח**, ושואל שאלה עצומה – אינני מבין, הקב"ה יתן לצדיקים לאכול מבשר הלוי ומבשר שור הבר, ויתן להם לשתות מין המשומר לצדיקים לעתיד לבוא !! והלא כבר נאמר בגמרא **{מסכת ברכות יז, א}** – **העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא פריה ורביה ולא משא ומתן ולא קנאה ולא שנאה ולא תחרות אלא צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה שנאמר {שמות כד-יא} ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו.**

אדם נמצא בעולם הבא, אחרי מותו, יש לו נשמה. הנשמה הזאת לא אוכלת שום דבר, היא נהנית רק הנאה רוחנית, אז למה כתוב שהקב"ה יתן לצדיקים לאכול ?

כותב רבינו בחיי, שכל מה שכתוב כאן בגמרא, שנאכל מבשר הלוי, ושהקב"ה מלח את בשר הנקבה של הלוי לצדיקים לעתיד לבוא, והקב"ה יתן לנו לאכול מבשר שור הבר, ויתן לנו לשתות מין המשומר בענביו, כל זה לא יקרה כשאנחנו נמות עכשיו, אחרי 120 שנה. מדובר כאן, שאנחנו נחזור בחזרה אחרי התיקון השלם, שהגמרא מדברת עליו במסכת סוכה, שעתיד הקב"ה לשחוט את היצר הרע ולשחוט את מלאך המוות. כשהנשמה שלנו תחזור לתוך הגוף, ונחיה בגוף חדש שיגיע כאן לעולם הזה ... על הסעודה הזאת מדברים לעתיד לבוא. דברי גמרא במסכת פסחים.

אומרת הגמרא {מסכת פסחים ק"ט, ב} – **עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמל חסדו לזרעו של יצחק לאחר שאוכלין ושותין נותנין לו לאברהם אבינו כוס של ברכה לברך**

השאלה מתבקשת מאלה – אם יונה רצה להראות לדג שהוא שומר תורה ומצוות, יכול להראות לדג את הציצית שלו ... את הזקן שלו ... הוא לא מראה לו את זה. מה הוא מראה לו ?

חותמו של אברהם אבינו. והלוי, רואה את זה ובורח.

מה קורה כאן ?

* אם אנחנו מחפשים קשר לסוכה ולוי, הרי כל הנבואה של יונה הנביא, ללכת להתנבא על נינוה, באה לו משמחת בית השואבה וחג הסוכות **{מובא בתוספות, מסכת סוכות, נ}**. וכל מי יזכה לשבת בסוכה בחג הסוכות, יזכה לשבת בסוכת עורו של לוי.

עד כאן הדברים, אנחנו רוצים בע"ה להיכנס קצת יותר לעומק:

כשמדברים על עתיד הלוי, כותבים חז"ל, שאחד מסוגי השכר שהקב"ה יתן לצדיקים לעתיד לבוא, זה סוכת עורו של לוי, ואכילה לצדיקים מבשר הלוי.

לפני שניכנס לבאר את הדברים, נאמר רק נקודה אחת קטנה, שתהיה הפתיח להבנת הלוי:

ישנו מדרש שמופיע בשיר-השירים **{ד, א}** **הַבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרְיוֹ נִגְלָה וְנִשְׁמָחָה בְּךָ**.

בואו ונבין, כשאדם מכניס אורחים אליו הביתה, הוא מכניס אותם לסלון – "רבותי, בואו תיכנסו בבקשה לסלון". בני אדם שאתה לא מכיר אותם, אתה לא מכניס אותם אף פעם לחדרים הפרטיים שלך.

ישנו דבר שנקרא **סלון**, ישנו דבר שנקרא **חדר**.

החדרים לא מיועדים לכניסת אנשים רגילים.

מי נכנס, לצורך הענין, לחדרים ?

מי ששייך למשפחה, או אורח שמוזמן אליך לשבת.

אומרים חז"ל – הַבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרְיוֹ... על מה שלמה המלך אומר – **הַבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרְיוֹ ?**

אומר המדרש {שיר-השירים רבה, פרשה א} – וְכִי מִיָּנִי יָבֹא אֵלַיהּ בֶּן בְּרָכָא הַבּוֹי וְיִגְלֶה לְיִשְׂרָאֵל חֲדָרֵי בְּהֵמוֹת וְלִוְיָתָן...

מה זה חֲדָרְיוֹ ?

סוד הלוי, וסוד "בהמות בהררי אלף", הם הסודות שנמצאים בחדרים של הקב"ה, זה **הַבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרְיוֹ**, זה נמצא בחדר, זה לא בסלון. לא כל אחד יכול לקבל את ההסבר של זה. מי שמוזמן לחדר מקבל את ההסבר של הלוי ושור הבר.

הרמב"ן, בפתח ההקדמה שלו לספר בראשית אומר, שכל הענין של הלוי והסודות הנמצאים בו, הכל טמון בתורה הקדושה.

הדברים הללו כתובים במדרש, מי שרוצה יעיין שם.

יוצא, שעצם הכניסה למקום שנקרא הלוי ושור הבר, אנחנו נכנסים לאחד החדרים של הקב"ה – **"הַבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרְיוֹ"**.

אומר המדרש {ילקוט שמעוני, ספר איוב, אות תתכ"ז} – כל חבורה וחבורה יש לה חלק אחר בשכר, שנאמר (איוב מ, ל) יָכְרוּ

אלא שיש גוף שמבוטל מהם ויקבלו כוחות הגוף כמשה רבינו, שהיה שם ארבעים יום וארבעים לילה, וכאליהו הנביא. ואותם עטרות שבראשיהם, אלו הכתרים שנתן הקב"ה בהר סיני.

אומר רבינו בחיי יסוד נפלא – כשהקב"ה ירצה להביא אותנו לחדרים של סודות התורה שהוא עתיד לגלות לנו, את הסודות האלה אי אפשר לדעת מבלי לזכך את הגוף, באכילת הלויין ובאכילת שור הבר ובשתיית יין המשומר לצדיקים.

כותב הגאון מוילנה {אבן שלמה, פרק א, הערה יא} – סעודת הלויין היא הדעת שתתרבה בארץ, שהיא השמחה הגדולה, אשר אין למעלה ממנה. וכן משה רבינו שהגיע לדרגות רמות בהשגת ה' יתברך, נקרא לויתן, ועל זה נאמר {תהילים קד} יִצְרֵת לְשֹׁחַק בּוֹ - הוא השעשוע שמשתעשע הקב"ה עם הצדיקים, שמחדש להם בתורה, כמו שנאמר {שמות כד, יא} וַיַּחֲזִיזוּ אֶת הָאֲלֵקִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ.

רבותי, אם אלה פני הדברים, נסכם את מה שאמרנו עד עכשיו, כדי שנוכל להמשיך הלאה:

אומר לנו רבינו בחיי – בעולם הבא אין אכילה ואין שתיה. לא אוכלים ולא שותים שם.

למה הקב"ה מלח את הלויין לעתיד לבוא לצדיקים? מה זה המלחמה של הלויין עם ה'הררי אלף'?

זה נעשה לעתיד לבוא, כשהקב"ה יחיה אותנו בתחית המתים וירצה לגלות לנו את החדרים, כדי לזכך לנו את הגוף, נאכל את בשר הלויין, הוא יהיה כמו אכילת המן אצל המלאכים ויאפשר לנו להיכנס אל הַבַּיִת הַמֶּלֶךְ הַחַדְרִי...

עד כאן הדברים הפשוטים והנפלאים של רבינו בחיי, הגאון מוילנה ועוד מפרשים.

אני רוצה ללכת לעוד נדבך אחד ובוזה לנסות לסגור את הקצוות:

ר' צדוק הכהן מלובלין בשתי מקומות בספרו, עוסק בבשר הלויין (יתכן שיש עוד מקומות).

אחד מופיע בפרשת תולדות, בסעודה שיצחק אבינו אכל, והשנייה מופיעה בחלק ב' של ספרו פרי צדיק, במאמרים לחודש אדר.

רק לפניו, בספר יערות דבש {דרוש א' לחודש אלול}, בתוך הדברים כותב ר' יהונתן אייבשיץ חמש שורות.

אני מקריא חמש שורות, הוא מזכיר אותם רק בדרך אגב וממשיך הלאה – והנה בהמות בהרי אלף והלויין, נמשלים ליצר הרע. הבהמות, הוא יצר הרע של תאוות המאכל, והוא אוכל עשב של אלף הרים ביום. ולויין, הוא יצר הרע של עריות, ולכן הוא נקרא לויתן, מלשון לווייה וחיבור, והם יהיו כלים לעתיד לבוא, כי רוח הטומאה תהיה מבושרת מן הארץ.

כותב לנו היערות דבש צד חדש לכל הענין. דע לך, הוא אומר, שכל הענין הזה של לויתן ו'הררי אלף', הכוונה לשני יצרים שמלווים את האדם, והם יסיימו את תפקידם כשתגיע הגאולה.

ואומר להן איני מברך שיצא ממני ישמעאל, אומר לו ליצחק טול וברך אומר להן איני מברך שיצא ממני עשו, אומר לו ליעקב טול וברך אומר להם איני מברך שנשאתי שתי אחיות בחייהן שעתידה תורה לאוסרן עלי, אומר לו למשה טול וברך אומר להם איני מברך שלא זכיתי ליכנס לארץ ישראל לא בחיי ולא במותי, אומר לו ליהושע טול וברך אומר להן איני מברך שלא זכיתי לבן דכתיב יהושע בן נון {דברי הימים א ז- כז} נון בנו יהושע בנו, אומר לו לדוד טול וברך אומר להן אני אברך ולי נאה לברך שנאמר {תהילים קטז-יג} כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא.

שואל רבינו בחיי {שולחן של ארבע} – מתי בדיוק תתקיים הסעודה הזאת ???

ואומר – זאת הסעודה שתהיה לאחר שנקום בתחית המתים.

נקום בתחית המתים וכולנו נהיה פה חזרה. אותה נשמה בגוף חדש, אחרי שעברנו את הזיכרון של הגיהנום, היינו בעולם הבא, עברנו את הדין שלנו, התנקינו...

חס וחלילה מלווי בריבית אינם קמים... אבל מי שיזכה לקום, יחזור בחזרה עם גוף מזוכך ונשמה מזוככת, זה נקרא תחית המתים. על הסעודה הזאת מדברת הגמרא.

בסעודה הזאת לעתיד לבוא, כבר לא יהיה אוכל, אומר רבינו בחיי. הגוף שלנו כבר לא יתקיים על אותו אוכל שהיה עד עכשיו. לא נצטרך לאכול עגבניות ופלפל וגזר גמדי וחסה, אנחנו הופכים להיות בני-אדם רוחניים.

כמו שמשח רבינו היה בשמים ארבעים יום וארבעים לילה, לחם לא אכל ומים לא שתה, וכמו אליהו הנביא שאכל עוגת רצפים ובאמצעות חתיכה אחת של עוגת רצפים הלך מהלך אחד של ארבעים יום, זה יהיה האוכל העתידי שנקבל לעתיד לבוא. זה היסוד שכתוב כאן.

אומר רבינו בחיי – וכשם שמצאנו, שעם ישראל לפני מעמד הר סיני, הקב"ה 'לקח' מהם את האוכל, ונתן להם לאכול 'לחם אבירים', שהגמרא אומרת (מסכת יומא עה) שזהו המן שאכלו במדבר, ושמו נקרא כך משום שזהו לחם שמלאכי השרת אוכלים אותו. הוזהר קורא לו 'זיו שכינה שנתגשם'.

ממשיך רבינו בחיי – ומעלת מאכלים אלו של שור הבר ושל הלויין עצומה מאוד, לחדד את השכל ולזכך הלב, כענין המן שהיה בדור המדבר, שהיה כצפיחית בדבש, והיה מתולדות האור העליון, שנאמר עליו ומתוק האור וטוב לעינים. והנה כוונה בסעודות גופניות אלו, להיות תכונה, לזכך הגוף והחומר ולחדד השכל, כדי ששיגי ידיעת הבורא יתברך ויתבונן במושכלות, ואז תהיינה הנפשות והסתלקות הגופות ראויים לסעודה השכלית, שמלאכים המשרתים עצמם הקרובים לשכינה, אוכלים ממנה, כי אז תשיג הנפש האור הבהיר, מה שאין לה יכולת להשיגה בעודו בחומר. כל ענין השכר הזה לעתיד לבוא, בזמן התחיה, שנקבל גוף חדש, שתכלה הזוהמה מן העולם, אין יותר יצר הרע, אין יותר מלאך המוות... וזה מה שאמר רבי – עולם הבא, אין בו אכילה ושתייה.

שואל רבינו בחיי – אם בעולם הבא אין גוף, איזה הווה אמינא היה, שיהיה לו אכילה ושתייה?

לקחתי את שני המקורות האלה (יערות דבש ושני הקטעים בר' צדוק) וחיברתי אותם להיות אגודה אחת, ואני מנסה לנענע בשניהם, כי כל אחד הולך בקו אחר :

שלושה הטעמים (נתן להם תענוגות) הקב"ה בעולם הזה מעין עולם הבא – אברהם, יצחק ויעקב.

אברהם דכתיב {בראשית כד, א} וה' בָּרַךְ אֶת אֲבְרָהָם בְּכָל.

יצחק דכתיב {בראשית כז, לג} וְאֶכָּל מִכָּל.

יעקב דכתיב {בראשית לג, יא} וְכִי יֵשׁ לִי כָל.

כותב ר' צדוק הכהן מלובלין – והנה הביא יעקב אבינו ליצחק אוכל. מה הוא כלל? הביא לו בשר ויין וביקש יצחק וְאֶכָּל מִכָּל, ודרשו חז"ל – מכל הטוב המתוקן לעתיד לבוא.

מה מזומן לנו לעתיד לבוא?

בשר של שור הבר, בשר של לוייתן ויין המשומר, זה מה שיצחק קיבל.

ממשיך ר' צדוק – וסעודה זו שהביא יעקב כללה בשר, שאכילה היא המעולה מן הקרבנות ויין המשומר בענביו, וסעודה זו היתה מן המתוקן לצדיקים לעתיד לבוא.

מי שרוצה להבין למה הוא מתכוון, צריך ללמוד זוהר בפרשת תולדות, שמרחיב מאוד באכילה של יצחק אבינו.

ממשיך ר' צדוק ומסביר גם על יצחק אבינו, שנקרא 'יצחק' מלשון הצחוק שצחק שרה.

חודש אדר, מובא בספר יצירה – המליך את האות קו"פ בצחוק.

שואל ר' צדוק – מה פירוש הדבר? הרי כתוב במפורש, שאסור לאדם למלאות פיו בשחוק בעולם הזה?!

כותב ר' צדוק, ביאור נפלא ביותר, ואני רוצה להסביר אותו :

לאחר שאדם הראשון אכל מעץ הדעת, העולם התקלקל בשני דברים.

הדבר הראשון, הקב"ה אסר לאדם הראשון לאכול מעץ הדעת והוא כן אכל. בזה התקלקלה התאווה הזאת, שנקראת אכילה.

אם אדם הראשון היה עומד בתאוות האכילה, היינו היום מגודרים בתאוות הזאת.

מה קרה כתוצאה מהתאוות הזאת?

בא הנחש על חוה, אומרת הגמרא במסכת שבת, והטיל בה זוהמה.

יוצא שמהחטא הזה נולדו שתי יצירות – תאוות האכילה, ותאוות העריות.

כותב ר' צדוק הכהן – הגמרא במסכת ב"ב {עד, ב}, כשהיא מדברת על הלוייתן, היא קוראת ללוייתן הזכר – 'לוייתן נחש בריח', ולנקבה 'לוייתן נחש עקלתון'. מה פתאום קוראים ללוייתן בשמות האלה? מה הוא קשור לנחש?

יוצא שכל מה שנוצר מחטא הנחש, נמצא בתוך הלוייתן.

אומר ר' צדוק – הייצוג הזה של שור הבר, הוא המייצג את התאוה של האכילה, והענין הזה של הלוייתן, הוא המייצג את היצר הרע של העריות. (בדיוק כמו שכותב לנו היערות דבש, בתחילת המאמר שלו לחודש אלול).

כותב ר' צדוק הכהן – התאוה שנקראת אכילה, לא תהיה יותר לעתיד לבוא, כי לעתיד לבוא לא יהיה בעולם אכילה ושתיה. אם ככה, לא תמצא שלעתיד לבוא ישאר רזרבות של אכילה משור הבר.

אחרי שיעלם שור הבר, לא ישאר ממנו עודף, כי התאוה הזאת של האכילה תיעלם מן העולם.

מה הדבר היחיד שישאר?

תאות הלוייתן תישאר, וכדי להתגבר על התאוה הזאת, צריכים מלחמה חזקה מאוד. צריכים שיבוא גבריאל, שזו מידת הגבורה והוא ילחם עליה, וגבריאל לבד לא מספיק, צריך שיבוא הקב"ה ויעזור לו להילחם על הענין הזה.

יוצא, שעל התאוה שנקראת 'לוייתן', צריכים לבוא שנים ולהילחם – גבריאל שזו מידת הגבורה, וחוף מזה הקב"ה עוזרו.

אומר ר' צדוק הכהן – מתי הקב"ה משתעשע עם הלוייתן?

הוא משתעשע איתו בשלוש שעות אחרונות של היום, למה?

כי אלה שעותיו של יצחק אבינו, שתיקן את תפילת המנחה. מתי הוא תיקן את תפילת המנחה???

יצחק מסמל את מידת הגבורה, ותפילת המנחה תוקנה בשעות אחר הצהריים. זה הזמן של הגבורה, של הדינים.

יוצא, שכדי להגיע לתגבורת הזאת, צריכים סיעתא דשמיא של גבריאל ושהקב"ה עוזרו, והשעשוע הזה נעשה אחר הצהריים, בזמנו של יצחק אבינו, שמסמל את האדם שאכל מהסעודה הזאת, גם של הלוייתן, גם משל שור הבר וגם משל היין המשומר.

אומר ר' צדוק הכהן מלובלין יסוד נפלא – הקב"ה לא משחק עם הלוייתן. שחוק, פירוש הדבר – יצחק אבינו בצד הקדושה, נקרא שחוק.

בצד השני, לבוא לשחק, פירוש הדבר – תאוה של עריות, כמו שכתוב ברש"י {פרשת כי-תשא} וַיִּקְמוּ לְצַחֵק - יש במשמע הזה גלוי עריות, כמו שנאמר {בראשית לט ז} לצחק בי. הקב"ה משתעשע באנשים ששומרים על מידת הקדושה שלהם. זה השעשוע של הקב"ה. הוא לא משתעשע עם שום דבר אחר, אלא רק עם אנשים ששומרים על גדרי הקדושה.

"בחודש אדר, המליך הקב"ה את האות קו"פ בצחוק" – קו"פ, זו האות שמסמלת קדושה בעם ישראל. בכל מקום שאתה מוצא קדושה, זו הפרשה, זה הבדלות.

צחוק, פירוש הדבר – עריות. הקב"ה גדר את האות קו"פ בקדושה, דוקא בחודש אדר.

שואל ר' צדוק – מה זה קשור לחודש אדר?

כי חודש אדר מזלו דגים, ודגים אומרת הגמרא [מסכת ב"ב עד, ב] מסמלים את הפריצות, לכן המליך הקב"ה את האות קו"פ בחודש אדר, כדי לתקן את התיקון של הפריצות שמסומלות בדגים, ואדם שזוכה לקדש את עצמו, הוא השעשוע של הקב"ה, שמשמעו עם הצדיקים שגודרים עצמם בקדושה.

ולמה המלחמה הזאת דוקא בחודש אדר ?

כי בחודש אדר אנחנו נלחמים כנגד עמלק, ומקיימים מצוות מחית עמלק.

מה רוצה עמלק לעשות ???

עמלק לוקח עורלות וזורק אותם כלפי מעלה. מה זה ???

אומר ר' צדוק – הם אומרים לקב"ה "קדושה !? בשמים יש קדושה. כאן בארץ עושים מה שרוצים".

בחודש אדר, בזמן שהמזל הוא מזל דגים, שם המליך הקב"ה את האות קו"פ של קדושה בצחוק, שהצחוק הזה נועד להילחם כנגד הצחוק של העריות.

אם ככה, נוכל להבין יסוד נפלא :

הלוייתן מסמל את הצחוק של אותו ענין, שנקרא עריות.

כשיונה הנביא רצה להבריא את הלוייתן, אמר לו "אני קדוש ! אין לך בי אחיזה !"

אם הוא קדוש ופרוש, ברח הלוייתן מהלך של שני ימים. אין ללוייתן אחיזה באדם שהוא קדוש בקדושת הברית.

אם ככה נוכל להבין, כיצד זוכה האדם להיות קדוש, כיצד זוכה האדם להיות פרוש ?

אומרים רבותינו יסוד אחד – כל היושב בסוכה, זוכה לישיב בסוכת עורו של לוייתן.

מה זה 'סוכת עורו של לוייתן' ?

מי שחי בסוכה בעולם הזה, הסוכה זאת דירת ארעי, יושבים בה שבעה ימים. למה דווקא שבעה ימים ?

אומרים רבותינו – כנגד שבעים שנותיו של האדם.

אתה הופך את הסוכה לדירת קבע.

אם זה מה שאתה עושה בימים האלה, אומר הקב"ה – אדם שחי את החיים שלו בעולם הזה, בדירת ארעי, אדם כזה יזכה לשבת בסוכת עורו של לוייתן !

אדם שחי זמני בעולם הזה, לא מתעסק עם שטויות ! אדם שחי ארעי בעולם הזה, מנצל כל רגע ליחטוף ואכל חטוף ואכלי .

אם ככה רבותי, נוכל להבין יסוד נפלא ביותר :

ברוך ה', יצאנו מחודש תשרי ונכנסו לחודש חשוון. חג הסוכות ממשיך באווירה הגדולה, של אדם שמרגיש את עצמו ארעי בעולם הזה.

ר' צדוק כותב בשם רבו הרב מאיזביצא – אמר לי מורי ורבי, כל דבר של אגדתא שמופיע בדברי רבותינו באיזה שהיא מסכת, זה קשור למסכת.

תמצא את מעמד הר סיני במסכת שבת, מה זה קשור ?

כי לכולי עלמא בשבת ניתנה תורה.

כל עניני קדושת הפה, תמצא במסכת פסחים. למה ?

כי ירדנו למצרים בגלל חטאי הלשון, ויצאנו ממצרים מתוקנים בחטאי הלשון.

כל עניני החורבן במסכת גיטין, למה ?

עם ישראל הוא כביכול 'האישה' של הקב"ה. כשלא התנהגו יפה הקב"ה גירש אותנו.

כל עניני מחיקת היצר הרע, שהקב"ה ישחט אותנו, נמצאים במסכת סוכה. מה זה שייך ?

סוכה זה הזמן שבו מנצחים את היצר הרע ! איך מנצחים ???

אם אדם חי ארעי בעולם הזה, אם אדם יודע, שיכול להיות שזה יומו האחרון בעולם הזה, כמו שאמר הדג ליונה הנביא – אתה יודע, הגיע זמני להאכל ע"י לויתן.

אדם שיש לו יום אחד לחיות, הוא מנצל כל רגע ורגע, עד לרגע האחרון.

אם אדם אומר "עזוב... אני כולה בן 40, יש לי עוד 80 שנה ! חכה אני אצא לפנסיה... אז אני אלמד כמו נמר !"

הוא מגיע לגיל 65, הפיליפיני מבין יותר טוב ממנו את הגמרא ☺

אם אדם חי כל רגע ורגע בעולם הזה, הוא יודע שלא שווה להפסיד, מה שתפסיד זה רגע אחד פחות לעולם הבא, זה נקרא 'סוכת עורו של לוייתן'.

אם ככה נוכל להבין עוד דבר אחד, שרבותינו צועקים עליו, שחזר לבתי ישראל, על הדבר הנורא הזה שמשחית כל חלקה טובה ביהדות כולה, זה שנקרא אינטרנט וזה שנקרא איפון. לא שאני יודע מה זה ומה זה, זה נבלה וזה טרפה. אבל אם רבותינו יצאו כנגד זה, ורבותינו מכנסים כינוסים, גדולי ישראל יוצאים ברחובה של עיר, שמי שנכנס לתוכו או נתפס ברשתו של הסיטרא אחרא, אין לו קשר, לא לשור הבר, ולא ללוייתן ולא לענבים המשומרים לצדיקים. הוא ישאר באותו גיהנום של דורו של נח. הם חטאו בזנות והקב"ה השמיד את העולם.

כל המכשירים האלה זה להביא אותנו בחזרה לדור המבול !!! להביא אותנו למצב, שרח"ל, 'דור המבול אנדרלמוסיה באה לעולם, הורגת גדולים וקטנים' – הכל בעוון המבול. איך אפשר להישמר מזה !!

אדם ששומר על עצמו, כמו שאדם עושה את פעולות הקדושה שלו. יצאת מחג הסוכות, ביקשת לישיב בסוכת עורו של לוי... נשמור עצמנו על הקדושה מבית, ונזכה כולנו בקרוב ממש, לישיב בסוכת עורו של לוי... במהרה בימינו אמן ואמן !!!